

ЛИТЕРАТУРА

1. Берков П.Н. Пушкин в переводах на западноевропейские языки/Б.Н.Берков. - Вестник Академии наук СССР.-1937.-№2-3. - С.220-229. Электронный ресурс. Режим доступа к статье: <http://lib.pushkinskiydom.ru/LinkClick.aspx?fileticket=Vz4mhlufmtY%3D&tabid=10396>
2. Солодуб Ю. П. «Анчар» А. С. Пушкина в переводе Проспера Мериме // XI Пушкинские чтения: Всемирная литература в контексте культуры: Часть 1: Сборник статей и материалов /[отв. ред. Вл.А.Луков]. - М.: МПГУ, 1999. - С.36-39.
3. Эткинд Е. Божественный глагол, Пушкин, прочитанный в России и во Франции/ Ефим Эткинд. - М.: Языки русской культуры.-1999. - 600с.
4. Meunieux A. Pushkin poe'te sa traduction en francias // Babl. Amsterdam, 1961. - №3. - P.111-118.

УДК 373.3.016:81.161.2

І.О. Купіна

м. Харків

ФОРМУВАННЯ АКЦЕНТОЛОГІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті висвітлено основні проблеми формування акцентологічної грамотності майбутніх учителів початкової школи як важливого складника фахової мовної підготовки. Визначено шляхи вдосконалення рівня мовленнєвої культури в царині фундаменталізації та індивідуалізації освітньої діяльності.

Ключові слова: акцентологічна грамотність, культура мовлення, майбутні учителі, початкова школа.

В статье освещены основные проблемы формирования акцентологической грамотности будущих учителей начальной школы как важной составляющей профессиональной языковой подготовки. Определены пути совершенствования уровня речевой культуры в области фундаментализации и индивидуализации образовательной деятельности.

Ключевые слова: *акцентологические грамотность, культура речи, будущие учителя, начальная школа.*

The article deals with the main problems of formation of accentologic literacy future teachers' of elementary school as an important component of professional language training. The ways of improving the level of speech culture in the field of fundamentalization and individualization of educational activity are determined.

Key words: *accentologic literacy, speech culture, future teachers, elementary school.*

Діяльність носіїв літературної мови перебуває в постійному (але при цьому зазвичай не усвідомлюваному) узгодженні власних комунікативних дій із можливостями системи, із тим, що зазначають словники й граматики цієї мови (нормою), із загальноприйнятими в певному соціумі засобами й способами її використання (практикою, узусом).

Як слушно зауважує П. О. Редін: «Мовна норма – це сукупність прийнятих у мовленнєвій практиці народу й закріплених документально правил відбору й уживання мовних одиниць» [2, с. 17].

Мовна норма має різну природу в кодифікованих і некодифікованих підсистемах. У некодифікованих вона дорівнює узусу – традиційно вживаним мовним одиницям і засобам поєднання їх одне з одним. У кодифікованих підсистемах, передусім у літературній мові, норма містить традицію й цілеспрямовану кодифікацію. Норма як сукупність мовних засобів і правил їхнього поєднання протиставляється системі мови (як комплексу можливостей, із яких норма реалізує лише деякі), а норма як результат цілеспрямованої кодифікації може перебувати в опозиції з узусом, у якому спостерігається як слідування кодифікаційним приписам, так і їхнє порушення.

Актуальність проблем варіантності мовної норми для сучасної україністики визначається не тільки причинами власне лінгвістичного характеру, а й труднощами в практиці вивчення норм, зокрема акцентуаційних. У процесі пошуку методів розв'язання завдань, пов'язаних з орфоепією, викладачеві не слід ігнорувати складну мовну дійсність: динамічність, що

супроводжується розширенням лексичного складу, адаптацією запозичень, виникненням неологізмів, актуалізацією або дезактуалізацією лексем, залучення діалектизмів до загальноживаної лексики, суржик. Унаслідок значно збільшується варіативність мовних одиниць. Це нерідко призводить до того, що у свідомості молодого покоління носіїв української мови закріплюється хибне уявлення про норму, тих чи тих варіантів слова, їхніх нормативно-стилістичних характеристик.

У цьому контексті важливим видається вдосконалення акцентологічної грамотності як важливого складника професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Для того, щоб акцентологічні закономірності перенести із царини наукових досліджень у практику навчання, необхідно відтворити складну варіативність орфоепічних норм, ознайомити студентів із явищем мовного пуризму.

Правильність наголошування слів – це важлива ознака культури мовлення особистості. У науковій літературі останніх десятиліть велика увага приділялася дослідженню зазначеної проблеми в різних аспектах: формальному, педагогічному, лінгвістичному та лінгводидактичному.

У контексті реалізації компетентнісної парадигми сучасної мовної освіти у вищій школі важливими є розвідки відомих українських науковців (С. Дорошенко, А. Коваль, Л. Мацько, М. Пентилюк, М. Плющ та ін.).

Мета розвідки – висвітлення основних аспектів формування акцентологічної грамотності майбутніх учителів початкової школи як невід'ємного складника мовної підготовки.

У мовленні сучасних студентів наявні відхилення від сучасних акцентуаційних норм. Це пов'язано з відбиттям регіональних особливостей вимови, недостатньою кількістю годин, відведених на вивчення мовних норм, низьким рівнем знань загалом. Важливою сходинкою у формуванні акцентуаційної грамотності студентів є ґрунтовне засвоєння теоретичного матеріалу з теми, бо саме теоретична база закладе міцне підґрунтя, що сприятиме в подальшому виробленню практичних умінь і навичок.

Наступним повинен бути етап, який містить оволодіння практичними вміннями, навичками та формування здатності використовувати їх у педагогічній діяльності, а потім детальний аналіз причин порушення акцентуаційних норм. Особливо важливим це питання видається в контексті протиставлення західноукраїнських і східноукраїнських мовних традицій.

З огляду на конкретні умови аудиторії, викладач може як зменшити, так і розширити коло орфоепічних тем, що підлягають вивченню та засвоєнню. При цьому доцільно залучати словники-мінімумів. Слід навчати раціонального користування орфоепічними словниками з метою оперативного отримання з них інформації та правильної інтерпретації слів.

Позитивні результати в навчанні орфоепічних норм залежать від уміння аргументовано поцінувати мовлення інших носіїв мови, дотримуючись етики спілкування, посилаючись на відповідні орфоепічні правила.

Короткий словник наголосів

А	весня́ний	грома́дський
агроно́мія	вида́ння	гурто́житок
алфа́віт	визво́льний	Д
а́ркушик	вимо́га	дани́на
асиметрі́я	віпа́док	да́но
Б	ві́сіти	дециме́тр
бе́шкет	ві́трата	де́щиця
бла́говіст	виши́ваний	джерело́
болоті́стий	ві́дгомін	дича́вити
боро́давка	ві́домість (список)	добові́й
босо́ніж	ві́рші	добу́ток
бурштино́вий	ві́тчим	дові́дник
бюлетéнь	Г	до́нька
В	гальмо́, гальма	дочка́
ва́ги (у множині)	гороши́на	дро́ва
вантажі́вка	граблі́	

Е

експерт

Є

єретик

Ж

жадоба

жалюзі

живопис

З

завдання

завжди

завчасу

загадка

заіржавіти

закладка

закрутка

заміжня

запонка

заставка

застібка

застопорити

звісока

зібрання

зобразити

зрання

зручний

зубожіння

І

індустрія

К

каंबала

каталог

квартал

кішка

кілометр

кóлесо

кóлія

кóсий

котрій

крóїти

кропива

кулінарія

кúрятина

Л

ла́те

листопад

лю́стро

М

ма́бу́ть

магістерський

ма́ркетинг

мере́жа

металур́гія

міліме́тр

моноло́г

Н

навча́ння

на́чинка

ненáвисть

не́сті

ні́здря

но́вий

О

обіця́нка

обра́ння

обру́ч

одина́дцять

озна́ка

о́лень

опто́вий

ота́ман

о́цет

П

пави́ч

перевезти́

перéкис

переля́к

перéпад

перéпис

піала́

підлі́тковий

пітні́й

піце́рія

по́друга

по́значка

по́милка

помо́вчати

порядко́вий

посере́дині

при́чіп	Т	Ц
про́діл	текстовий	ца́рина
промі́жок	течі́я	цеме́нт
псевдо́ні́м	ті́гровий	це́нтнер
Р	тисо́вий	ці́нник
ра́зом	ту́луб	Ч
ре́мінь	У	ча́рівний
ре́шето	украї́нський	черговий
ри́нковий	уподо́бання	чита́ння
руко́пис	уро́чистий	чорно́зем
руслó	усере́дині	чорно́слив
С	Ф	чоти́рна́дцять
сантимéтр	фарту́х	Щ
све́рдло	фаховий	щеле́па
сі́мдеся́т	фено́мен	щипці́
сли́на	фо́льга	щодо́бовий
солони́нка	фо́рзац	Я
спи́на	Х	ярма́рковий
ста́туя	ха́ос (у міфології)	
стриба́ти	ха́ос (безлад)	

Результати в навчанні норм наголосу та вимови на конкретному лексичному матеріалі, зокрема й за фахом, більшою мірою визначаються тим, наскільки регулярно й у якій послідовності ведеться така робота, які вправи залучає викладач. Головний напрям педагогічних зусиль – це розуміння ролі орфоєпії в стилістичній диференціації мовних засобів. Норми вимагають розрізнення стилів вимови, хоча їх протиставлення у фонетиці менш виразне, ніж на інших рівнях мови. Орфоєпічні норми є соціальним чинником тотожного вибору складу й порядку фонетичних мовних одиниць. Від законів вимови норми відрізняються наявністю або змогою вибору (частіше на основі традиції), зокрема й стилістичних засобів фонетики.

Успіхи вітчизняної лінгвістики в царині теорії питання, що розглядається, лексикографії та методики викладання орфоєпії у ЗВО дають достатні підстави стверджувати, що для успішної роботи з активного засвоєння орфоєпічних норм основну увагу необхідно приділяти дискурсивним стилістичним характеристикам лексики, її вимовним і акцентологічним варіантам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник / С. І. Головащук. – К. : Либідь, 1995. – 192 с.
2. Редін П. О. Практичний курс української мови : [навч. посіб.] / П. О. Редін. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2008. – 200 с.

УДК 373.3:37.035.

Левандовська Г.В.

м. Харків

РОЗШИРЕННЯ УЯВЛЕНЬ УЧНІВ ПРО ГЕРОЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті розглядаються основні ефективні прийоми роботи, які сприяють розширенню уявлень учнів про героя в початковій школі. Також представлено аналіз дослідно-експериментальної роботи з формування понять «герой», «персонаж» на уроках літературного читання в початкових класах.

Ключові слова: *герой, персонаж, козак, героїчний вчинок, літературне читання.*

В статье рассматриваются основные эффективные приёмы работы, которые способствуют расширению представлений у учеников про героя. Также представлен анализ опытно-экспериментальной работы по формированию понятий «герой», «персонаж» на уроках литературного чтения в начальных классах.

Ключевые слова: *герой, персонаж, казак, героический поступок, литературное чтение.*

The article examines the main effective methods of work, which contribute to the expansion of the views of students about the hero. Also, an analysis of experimental and experimental work on